

Justitsministeriet

Civil- og Politiafdelingen

Kontor: Civilkontoret
Sagsnr.: 2006-156-0041
Dok.: HTR40329

Besvarelse af spørgsmål nr. 7 af 12. januar 2006 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende forslag til lov om juridisk rådgivning (L 65).

Spørgsmål:

”Ministeren bedes kommentere henvendelsen af 6/1-06 fra Foreningen af Statsautoriserede Revisorer, jf. REU L 65 – bilag 5.”

Svar:

1. Indledningsvis bemærkes, at Justitsministeriet den 4. januar 2005 sendte et udkast til forslag til lov om juridisk rådgivning i høring hos en række myndigheder, organisationer mv., herunder til Foreningen af Statsautoriserede Revisorer (i det følgende betegnet FSR). Justitsministeriet har ikke modtaget høringssvar fra FSR.

2. FSR anfører i sin henvendelse til udvalget bl.a., at det på området for skatterådgivning til erhvervsvirksomheder er de statsautoriserede revisorer, der udfører hovedparten af denne rådgivning, og at det fremsatte lovforslag derfor er et væsentligt indgreb i ”det frie” marked for skatterådgivning. FSR finder således, at lovforslaget skaber ubalance i konkurrencen til fordel for advokater og pengeinstitutter og til ugunst for revisorer.

FSR foreslår på baggrund heraf, at lovforslaget ændres således, at det undtager statsautoriserede revisorer. Subsidiært bør loven alene vedrøre forbrugerkøb.

FSR anfører endvidere, at statsautoriserede revisorer er underlagt revisorlovens bestemmelser, herunder en lang række detailforskrifter i bekendtgørelser mv. udstedt i medfør af revisorloven. Dette gælder også i relation til juridisk rådgivning, jf. § 1, stk. 2, i revisorloven, idet en sådan rådgivning normalt udmøntes gennem afgivelse af erklæringer og rapporter, der er krævet i henhold til lovgivningen, eller ikke udelukkende er bestemt til hvervgivers eget brug. Hvis statsautoriserede revisorer bliver omfattet af lovforslaget om juridisk rådgivning, vil der opstå ikke ubetydelige afgrænsningsproblemer, herunder konflikter mellem de to regelsæt.

Justitsministeriet forstår FSR's bemærkninger således, at man finder det uhensigtsmæssigt, at juridisk rådgivning, som ydes i tilknytning til en revisors afgivelse af erklæringer mv., skal være omfattet af både lov om juridisk rådgivning og revisorloven.

I den forbindelse skal Justitsministeriet fremhæve, at det følger af revisorlovens § 1, stk. 2, at loven finder anvendelse ved revisors revision af regnskaber mv. og supplerende beretninger samt ved revisors afgivelse af erklæringer og rapporter, der i øvrigt kræves i henhold til lovgivningen eller ikke udelukkende er bestemt til hvervgivers eget brug. Revisorloven omfatter således en revisors "kerneydelse", hvorimod revisorloven ikke regulerer almindelig rådgivningsvirksomhed i øvrigt, som ikke har sammenhæng med revision af regnskaber mv.

Justitsministeriet skal endvidere bemærke, at - som anført i lovforslagets § 1, stk. 1 - finder loven anvendelse på enhver, der i erhvervsmæssigt øjemed driver virksomhed med rådgivning af *overvejende juridisk karakter*.

Efter lovforslaget vil det således være afgørende, om *hovedydelsen* består i juridisk rådgivning, hvor loven i så fald vil finde anvendelse, eller om den juridiske rådgivning er *accessorisk i forhold til anden rådgivning* og derved falder uden for lovens anvendelsesområde, jf. afsnit 4.2.3. i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Skatterådgivning ydet af en revisor til en klient vil således være omfattet af lovforslaget, såfremt denne rådgivning er hovedydelsen. Juridisk rådgivning, som ydes accessorisk i forhold til f.eks. en revisors revision af et regnskab eller en anden af revisors kerneydelser, jf. revisorlovens § 1, stk. 2, vil derimod ikke være omfattet af lovforslaget.

Justitsministeriet finder på den baggrund ikke, at der består nogen regelkonflikt imellem revisorlovens bestemmelser om revisors "kerneydelse" og forslaget til lov om juridisk rådgivning. Af samme grund er der efter Justitsministeriets opfattelse ikke anledning til at overveje at undtage revisorer fra lovens anvendelsesområde eller begrænse anvendelsesområdet til revisorerers ydelser til forbrugere.

3. FSR anfører i sin henvendelse endvidere, at det forhold, at advokater og finansielle virksomheder er undtaget fra loven, efter FSR's opfattelse giver anledning til konkurrenceforvriddning til ugunst for de statsautoriserede revisorer og til fordel navnlig for advokater, men også finansielle virksomheder.

FSR oplyser endvidere, at statsautoriserede revisorer er underlagt regler om god skik i medfør af revisorloven samt etiske regler for revisorer, som i lighed med den finansielle sektor også får betydning i relation til en pligt til at yde rådgivning i tilknytning til hovedydelsen.

På den baggrund ønsker FSR det bl.a. oplyst, om det ikke må anses for konkurrenceforvridende, når man for samme rådgivningsydelse stiller forskellige krav til udbyderne af den pågældende ydelse.

Justitsministeriet kan oplyse, at juridisk rådgivning, der ydes af advokater som led i udøvelsen af selvstændig advokatvirksomhed, i medfør af lovforslagets § 1, stk. 2, er undtaget fra lovens anvendelsesområde. Som det fremgår af afsnit 4.2.1. i de almindelige bemærkninger til lovforslaget skyldes dette, at advokater er omfattet af retsplejelovens sjette afsnit om advokater (§§ 119-147 g), herunder retsplejelovens § 126, stk. 1, om god advokatskik.

Endvidere er juridisk rådgivning, der ydes af virksomheder omfattet af lov om finansiel virksomhed, undtaget fra lovens anvendelsesområde, jf. lovforslagets § 1, stk. 3.

Som det fremgår af afsnit 4.2.1. i de almindelige bemærkninger til lovforslaget, er denne undtagelse begrundet i, at der for disse virksomheder allerede er fastsat regler om god skik i forbindelse med rådgivning. Således er der i § 43 i lov om finansiel virksomhed fastsat en overordnet retlig standard om redelig forretningsskik og god praksis inden for virksomhedsområdet. I medfør heraf har økonomi- og erhvervsministeren i bekendtgørelse nr. 1046 af 27. november 2004 fastsat nærmere regler om god skik. Dertil kommer, at Finanstilsynet fører tilsyn med disse virksomheders overholdelse af reglerne om god skik.

For både advokater, der udøver selvstændig advokatvirksomhed, og for finansielle virksomheder omfattet af lov om finansiel virksomhed gælder således, at der i lovgivningen allerede er fastsat regler om god skik, som vil omfatte juridisk rådgivning ydet af disse brancher.

Ifølge § 2, stk. 2, i revisorloven må de i lovens § 1, stk. 2, omhandlede opgaver alene udføres af revisorer i statsautoriserede eller registrerede revisionsvirksomheder, jf. § 12, stk. 1. Opgaverne skal udføres med omhu, nøjagtighed og den hurtighed, som deres beskaffenhed tillader, samt i overensstemmelse med god revisorskik.

Som anført ovenfor omfatter revisorloven kun en revisors kerneydelser, men ikke den rådgivning, som en revisor måtte yde uden tilknytning til kerneydelserne, f.eks. rådgivning om juridiske forhold. For dette område gælder således ikke andre regler om god skik end de etiske regler, som på foreningsretligt grundlag gælder for medlemmerne – og kun medlemmerne - af Foreningen af Statsautoriserede Revisorer.

Justitsministeriet finder på den anførte baggrund ikke, at de hensyn, som begrunder en undtagelse af advokater og finansielle virksomheder fra lovens anvendelsesområde, gør sig gældende for

revisorer, ligesom der efter Justitsministeriets opfattelse ikke grund til at antage, at lovforslaget skulle være konkurrenceforvridende for revisorerne.

4. FSR ønsker i sin henvendelse til udvalget desuden oplyst, om oplysninger i overensstemmelse med faktureringsbekendtgørelsen vil være tilstrækkeligt til at opfylde betingelserne om prisangivelse, såfremt lovforslaget vedtages i sin nuværende form.

FSR anfører endvidere, at mens advokater kun *efter anmodning* skal give klienten oplysning om de vigtigste elementer i den påregnede bistand og om størrelsen af det vederlag, advokaten agter at beregne sig (undtagen i forbrugerforhold), skal statsautoriserede revisorer i medfør af § 2, stk. 5, i lov om juridisk rådgivning af egen drift give en række oplysninger vedrørende beregning af prisen for opgaven. FSR ønsker i denne anledning oplyst, hvorfor denne forskel ikke i relation til skatterådgivning er udtryk for konkurrenceforvridning til fordel for advokater og på bekostning af statsautoriserede revisorer.

Justitsministeriet lægger ved besvarelsen til grund, at der med ”faktureringsbekendtgørelsen” sigtes til bekendtgørelse nr. 779 af 21. november 1990 om faktureringsregler for bogførings-, regnskabs- og revisionsvirksomhed og dermed ligestillet virksomhed (faktureringsbekendtgørelsen).

Ifølge § 3, 4. punkt i denne bekendtgørelse skal en revisors faktura indeholde oplysninger om det endelige fakturabeløb eksklusiv moms, som skal være opdelt på de i 3. punkt nærmere angivne hovedbestanddele. Ifølge § 4 skal der føres et time-sagsregnskab for arbejde omfattet af bekendtgørelsens § 1, der sikrer, at de i § 3 anførte oplysninger kan angives. Time-sagsregnskabet skal indeholde oplysninger om antal anvendte timer inden for hver medarbejderkategori med angivelse af de enkelte timesatser. Såfremt der herudover indregnes tillæg for EDB, forbrug af materialer, transportudgifter og lign., skal disse ligeledes fremgå særskilt.

Justitsministeriet kan oplyse, at det fremgår af lovforslagets § 2, stk. 5, at rådgiveren skal angive sin timepris eller eventuelle samlede pris for den pågældende ydelse. Hvis det ikke er muligt at angive timeprisen eller den samlede pris, skal det oplyses, på hvilket grundlag prisen beregnes.

De oplysninger, der skal gives ifølge faktureringsbekendtgørelsen, ses umiddelbart at opfylde kravet i § 2, stk. 5, i lov om juridisk rådgivning.

Det bemærkes dog, at det fremgår af bemærkningerne til lovforslagets § 2, stk. 2, at bestemmelsen indebærer, at der skal indgås en rådgivningsaftale, *før* der ydes rådgivning. Som oplyst i Justitsministeriets besvarelse af 8. december 2005 på spørgsmål nr. 1 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget, er det forudsat i lovforslaget, at en aftale om juridisk rådgivning vil

kunne udformes som et standardiseret aftaledokument, som indeholder de i lovforslagets § 2, stk. 3-5, nævnte oplysninger.

5. FSR anfører endvidere, at det forekommer tankevækkende, at det i bemærkningerne til lovforslaget direkte nævnes, at det ikke er et ufravigeligt krav, at der skal tegnes ansvarsforsikring, hvis der ydes juridisk rådgivning, idet dette vil være prohibitivt for at kunne gå ind på markedet for en del af de fremtidige aktører, som man håber at se i dette marked, idet en forsikring vil blive alt for dyr at tegne. FSR anfører endvidere, at bemærkningerne til loven må forstås således, at man imødeser, at der fremover vil blive ydet juridisk rådgivning fra personer, som forsikrings-selskaberne ikke vil være villige til at afdække forsikringsmæssigt på grund af for stor risiko for erstatningskrav som følge af fejlagtig rådgivning. Dette forekommer efter FSR's opfattelse ikke samfundsmæssigt ansvarligt.

FSR ønsker endvidere oplyst, om det – hvis lovforslaget vedtages i sin nuværende form – kan tiltrædes, at det for så vidt angår statsautoriserede revisorerers juridiske rådgivning er tilstrækkeligt at oplyse en minimumsforsikringsdækning på eksempelvis 2 mio. kr. pr. rådgiver samt oplyse, hvorvidt denne er helt eller delvist udnyttet.

Endvidere anfører FSR, at for medlemmer af FSR kunne hensigtsmæssige oplysninger om forsikringsforhold f.eks. etableres ved, at medlemmerne henviser til foreningens vedtægter, idet FSR – ligesom Advokatsamfundet – har et vedtægtsmæssigt krav om en minimumsforsikring for rådgivningsydelser.

Justitsministeriet kan oplyse, at ifølge lovforslagets § 2, stk. 3, skal rådgiveren i rådgivningsaftalen oplyse, om vedkommende er ansvarsforsikret. Er dette tilfældet, skal rådgiveren oplyse om størrelsen af den samlede forsikringssum, størrelsen af forsikringssum pr. skade, og om der er rejst krav imod rådgiveren, som kan medføre, at den samlede forsikringssum helt eller delvist vil blive udnyttet i det pågældende forsikringsår.

Som anført i afsnit 4.3.2. i de almindelige bemærkninger til lovforslaget, har Justitsministeriet drøftet problemstillingen vedrørende et eventuelt krav om en obligatorisk ansvarsforsikring med forsikringsbranchen.

Branchen har oplyst, at adgangen til – og prisen for - at tegne ansvarsforsikring vil skulle afgøres efter en helt konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde. Forsikringsselskaberne vil formentlig være ganske tilbageholdende med at tegne forsikringer på dette marked, og reelt vil en række juridiske rådgivere, herunder navnlig rådgivere uden juridisk uddannelse, muligvis aldrig kunne tegne en forsikring, og denne gruppe vil som følge heraf være afskåret fra at operere på markedet. For

andre grupper må det antages, at præmien kan blive så høj, at også disse grupper i vidt omfang vil være afskåret fra at udbyde juridisk rådgivning.

På denne baggrund finder Justitsministeriet, at et krav om en ansvarsforsikring i praksis vil kunne afskære en række rådgivere fra adgangen til at praktisere på dette område og derved i realiteten begrænse adgangen til markedet. Hensynet til beskyttelsen af aftagerne af den juridiske rådgivning vil efter Justitsministeriets opfattelse være tilgodeset i tilstrækkelig grad ved at indføre en oplysningspligt for rådgiveren med hensyn til forsikringsdækningen. Derved vil det være op til den enkelte aftager af den juridiske rådgivning at afgøre, om vedkommende vil købe den ydelse, som den enkelte rådgiver tilbyder.

Det skal i den forbindelse fremhæves, at det forhold, at en rådgiver ikke – eller kun mod en uforholdsmæssig stor præmie – kan tegne en ansvarsforsikring, ikke behøver at være udtryk for, at der er tale om en useriøs rådgiver, men derimod, at der er tale om en uhomogen branche, hvor det er vanskeligt for forsikringsbranchen at udbyde et standardprodukt.

Som nævnt ovenfor skal rådgiveren i aftalen – udover at oplyse, om vedkommende er forsikret – tillige oplyse om størrelsen af den samlede forsikringssum, størrelsen af forsikringssum pr. skade, og om der er rejst krav imod rådgiveren, som kan medføre, at den samlede forsikringssum helt eller delvist vil blive udnyttet i det pågældende forsikringsår.

Disse krav er fastsat af hensyn til rådgiverens klienter. Justitsministeriet finder ikke, at klienten opnår tilstrækkelig sikkerhed for, at rådgiveren kan honorere et eventuelt økonomisk krav i forbindelse med erstatningspådragende juridisk rådgivning, såfremt der ikke oplyses om størrelsen af forsikringssum pr. skade, og om der er rejst krav imod rådgiveren, som kan medføre, at den samlede forsikringssum helt eller delvist vil blive udnyttet i det pågældende forsikringsår.

Oplysningspligten vedrørende de forsikringsmæssige forhold er navnlig begrundet i et hensyn til at sikre den enkelte aftager af juridisk rådgivning et oplyst grundlag for at vurdere, om man ønsker at indgå i et samarbejde med en bestemt rådgiver. Dette hensyn kan efter Justitsministeriets opfattelse bedst varetages ved, at de i lovforslagets § 2, stk. 5, nævnte oplysninger fremgår direkte af rådgivningsaftalen og ikke blot ved en henvisning til branchefastsatte regler.